

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Кафедра ботаніки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор ЖДУ
проф. Саух П.Ю.
“03” червня 2013 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ
В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОГО РІВНЯ**

галузь знань
напрямок підготовки
спеціальність
факультет

0401 ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
040102 Біологія
8.04010201 Біологія*
Природничий

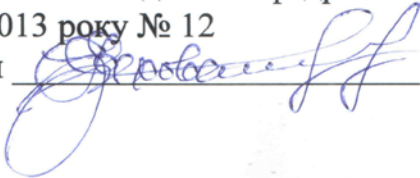
Робоча програма з Методики викладання біології в навчальних закладах вищого рівня для студентів за спеціальність 8.04010201 Біологія*. – „8” квітня, 2013 року – 16 с.

Розробники:

Гарбар Д.А., к.б.н., доцент кафедри ботаніки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ботаніки

Протокол від “ 8 ” квітня 2013 року № 12

Завідувач кафедри ботаніки (Киричук Г.Є.)
“ 8 ” квітня 2013 року

Схвалено методичною комісією природничого факультету

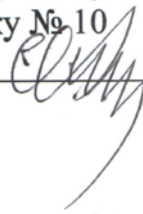
Протокол від “11” квітня 2013 року № 9

Голова (Вискушенко А.П.)
“11” квітня 2013 року

Схвалено вченою радою

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Протокол від “24” травня 2013 року № 10

Проректор з навчальної роботи М.М. Осадчий
“24” травня 2013 року

1. Опис навчальної дисципліни
Спеціальність: 8.04010201 Біологія*

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –1	Галузь знань 0401 Природничі науки Спеціальність 8.04010201 Біологія*	Нормативна	
Модулів – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Загальна кількість годин - 36		Семестр	
		1-2-й	3-4-й
		Лекції	
		6 год.	6 год.
		Лабораторні	
		10 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		10 год.	10 год.
	Індивідуальні завдання: 10 год.		
	Вид контролю: Підсумковий: 1 семестр - залік, 2 семестр - екзамен		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0,5 самостійної роботи студента - 0,5			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44%/56%

для заочної форми навчання - 44%/56%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: комплексна методична підготовка майбутнього викладача біології у ВНЗ

Завдання: ознайомлення з законодавчими актами України про вищу освіту і концепцією її розвитку за Болонським процесом, ознайомлення зі структурою і змістом навчального процесу у вищому навчальному закладі, з особливостями роботи викладачів, завідувача кафедри, деканату, адміністрації, оволодіння педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами, творчого застосування знань і способів діяльності, засвоєних під час вивчення дисциплін

біологічного циклу, навчання студентів планувати, організовувати та аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять, використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів, набуття початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, ознайомлення з кращим педагогічним досвідом викладачів ВНЗ України, апробування найбільш ефективних прийомів і методів навчання, що застосовуються в системі викладання навчальних дисциплін. В різноманітних видах діяльності необхідно знайомити студентів з найбільш перспективними напрямками в методиці викладання, домагатися глибокого засвоєння знань і вмінь студентами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Принципи, шляхи і засоби адаптації Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) у вищу освіту України.
- Особливості систем вищої освіти в країнах Європи і Америки
- Освітні й освітньо-кваліфікаційні рівні.
- Структуру навчального плану, навчально-методичного комплексу та документів, що входять до його складу
- Види навантаження в організації праці викладача, розподіл часу між усіма видами навантаження. Планування навантаження на навчальний рік і семестр.
- Форми роботи і завдання кафедри, її роль в управлінні навчальним процесом
- Особливості форм навчання у ВНЗ, етапи підготовки і проведення різних форм занять
- Критерії оцінювання якості проведення тої чи іншої форми заняття
- Порядок підготовки і проведення іспиту, заліку, державного іспиту.

вміти:

- Знаходити необхідну інформацію в робочих навчальних планах. Аналізувати картку навантаження викладача
- Заповнювати індивідуальний план роботи викладача на основі картки навантаження, планувати методичну, виховну, наукову та організаційну діяльність викладача
- Розробляти навчально-методичний комплекс спеціальності
- Складати план-конспект і опорний конспект лекції, готувати презентації згідно теми лекції
- Складати план-конспект лабораторного чи практичного заняття
- Складати план виховної роботи в академгрупі
- Проводити лекцію, лабораторне заняття, семінар, виховну годину
- Аналізувати якість проведення різних форм занять, користуючись картами оцінювання.
- Здійснювати рецензування індивідуальних робіт студентів

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Дидактичні засади і методичні основи викладання дисциплін біологічного циклу у системі вищої освіти

Змістовий модуль 1. Європейська освітня інтеграція та дидактичні основи підготовки кадрів у системі вищої освіти

Тема 1. Європейська освітня інтеграція. Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти.

Тема 2. Організація навчального процесу.

Тема 3. Навчально-методичний комплекс.

Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання дисциплін

Тема 4. Методика читання лекцій.

Тема 5. Методика проведення практичних і семінарських занять

Тема 6. Методика оцінювання знань, умінь і навичок

4. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					ус бо го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Дидактичні засади і методичні основи викладання дисциплін біологічного циклу у системі вищої освіти												
Змістовий модуль 1. Європейська освітня інтеграція та дидактичні основи підготовки кадрів у системі вищої освіти												
Тема 1. Європейська освітня інтеграція. Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти.	6	-		2	2	2	6	-	-	2	2	2
Тема 2. Організація навчального процесу.	4	2		-	-	2	4	2	-	-	-	2
Тема 3. Навчально-методичний комплекс.	6	-	-	2	2	2	6	-	-	2	2	2
Разом за змістовим модулем 1	16	2	-	4	4	6	16	2	-	4	4	6
Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання дисциплін												
Тема 4. Методика читання лекцій.	8	2		2	2	2	8	2		2	2	2
Тема 5. Методика проведення практичних і семінарських занять	8	2		2	4	-	8	2		2	4	-
Тема 6. Методика оцінювання знань, умінь і навичок	4	-	-	2	-	2	4	-	-	2	-	2

Разом за змістовим модулем 2	20	4	-	6	6	4	20	4	-	6	6	4
Разом	36	6	-	10	10	10	36	6	-	10	10	10

*практичні і семінарські заняття не передбачені

5. Теми лекційних занять (денна та заочна форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація навчального процесу.	2
2	Методика читання лекцій	2
3	Методика проведення практичних і семінарських занять	2
	Разом	6

6. Теми лабораторних занять (денна та заочна форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Кредитно-модульна система навчання у ВНЗ. Індивідуальний план та картка навантаження викладача. Навчальний план кафедри.	2
2	Навчальні та робочі програми біологічних дисциплін у ВНЗ	2
3	Лекція як форма організації навчального процесу у ВНЗ.	2
4	Методика організації та проведення лабораторних занять і семінарів у ВНЗ	2
5	Форми та методи контролю знань студентів у ВНЗ.	2
	Разом	10

7. Самостійна робота (денна та заочна форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2	Заповнити індивідуальний план за зразком: виконання годин, методичну, навчальну, наукову, виховну та організаційну види роботи викладача ВНЗ.	1
3	Скласти план виховної роботи куратора з академгрупою на 1 навчальний рік (для 1 курсу).	1
4	Скласти робочу програму з курсу „Екологія рослин”	2
11	Скласти тестові завдання різних видів згідно наданої класифікації з заданої теми.	2
12	Самостійне опрацювання теми «Методика організації курсового та дипломного проектування».	0,5
13	Самостійне опрацювання теми « Організація навчально-дослідної роботи студентів»	0,5

14	Самостійне опрацювання теми «Дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю»	0,5
15	Самостійне опрацювання теми «Методологічні основи активізації навчального процесу»	0,5
21	Ознайомитися зі статутом, колективним договором, положеннями про практику, самостійну роботу студентів, оцінювання тощо Житомирського державного університету імені Івана Франка	2
	Разом	10

8. Індивідуальні завдання (денна та заочна форма навчання)

№	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка рефератів про систему освіти в різних країнах	2
2	Розробка навчально-методичного комплексу дисципліни	2
3	Розробка та проведення різних форм занять у ВНЗ: лекції, лабораторного заняття, семінарського заняття, виховної години, перевірка та рецензування робіт студентів.	6
	Разом	10

10. Методи навчання

Словесні: лекція, бесіда, розповідь, дискусія, пояснення, рецензування відповідей

Наочні: ілюстрування, демонстрування

Практичні: тренінг, моделювання різних форм занять, аналіз ситуацій.

Інтерактивні методи навчання

11. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів здійснюється у формі усного та тестового контролю знань на кожному лабораторному занятті.

Проміжний контроль знань здійснюється шляхом написання модульної контрольної роботи (1 АМР).

Підсумковий контроль знань здійснюється у формі письмового екзамена у літню екзаменаційну сесію.

12. Оцінювання заліку

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий контроль (залік)	Середнє арифметичне М1+залік
Модуль 1				
Змістовний модуль 1				
T1	T2	T3		
100	100	100	100	100

T1, T2 ... Tn – теми змістових модулів.

Оцінювання екзамену

Поточне тестування та самостійна робота				К	Р	№	к	о	в	и	й	к	о	и	ф	м	е	т	и	ч
Модуль 1																				

Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
100	100	10	100	100	100	100	100	100

T1, T2 ... Tn – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Гарбар Д.А. Навчальна програма з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Навчальна програма. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 5 с.
2. Гарбар Д.А. Робоча програма з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Робоча програма. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 11 с.
3. Гарбар Д.А. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня» згідно положень кредитно-модульної системи: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 12 с.
4. Гарбар Д.А. Методичне забезпечення лекційного курсу з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Лекційний курс. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 40 с.
5. Гарбар Д.А. Методичні рекомендації до проведення лабораторних занять з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 24 с.
6. Гарбар Д.А. Методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 12 с.
7. Гарбар Д.А. Поточні контрольні роботи з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Контрольні роботи. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 9 с.

8. Гарбар Д.А. Тестові завдання з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Тестові завдання. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 35с.
9. Гарбар Д.А. Методичні рекомендації до проведення підсумкових модульних контрольних робіт з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 20 с.
10. Гарбар Д.А. Пакет комплексних контрольних робіт з навчальної дисципліни «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 20 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Ж.: Житомир, пед. ун-тет, 2002. – 160с.
2. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232с.
3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352с.

Допоміжна

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Проблеми. – К.: Либідь., 1998. – 380с.
2. Верзілін М.М., Корсунська В.М. Загальна методика викладання біології. — К: Вища шк., Головне вид-во, 1980. – 349с.
3. Державна національна програма "Освіта" Україна 21 століття. – К.: Райдуга, 1994р. – с.31–36.
4. Закон "Про вищу освіту" (Закон від 01.07.2014 № 1556-VII)
5. Збірник програм нормативних та спеціальних курсів для студентів біологічного факультету. – К.: Фітосоціоцентр, 2004. – 442с.
6. Мороз І.В. Загальна методика навчання біології. – К.: Либідь, 2006. – 590с.
7. Національна доктрина розвитку освіти України у 21 столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – с.19–25.
8. Положення про державний вищий навчальний заклад освіти. – Інформ. збірник Міністерства освіти України, 1997. – №1. – с.15–22.

15. Інформаційні ресурси

1. www.gov.mon.ua
2. www.gov.man.ua
3. <http://biology.org.ua>